

Araştırma Makalesi ♦ Research Article

**Kültürlerarası Duyarlılık Ölçeğinin Türkçe Uyarlaması:
Üniversite Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma****

**Adaptation of Intercultural Sensitivity Scale to the Turkish Language:
A Study on College Students**

Kasım YILDIRIM*

Savaş ÇAĞLAYAN†

 0000-0003-1406-709X.

 0000-0001-6879-5039

MAKALE BİLGİSİ

Başvuru: 24. 04. 2022
Düzeltilme Talebi: 29. 06. 2022
Son Düzeltilme: 14. 07. 2022
Kabul: 26. 07. 2022
Online Yayım: 15. 08. 2022

Anahtar Kelimeler:

Sosyoloji
Duyarlılık
Kültürlerarası duyarlılık
Ölçek uyarlama
Çok kültürlülük

ÖZ

Kültürel farklılıkları bilme ve anlama, yaşam kalitesi ve sosyal kültürel iyi oluş hali için çok önemlidir. Çünkü bu süreç farklı kültürlerden insanların kültürlerarası diyalog vasıtası ile toplumsal anlama ve kabul perspektifinin gelişimine katkıda bulunmalarına yardımcı olur. Bu kültürlerarası anlamayı geliştirmek için gerekli olan becerilerden birisi de kültürlerarası duyarlılıktır. Bu çalışmanın amacı kültürlerarası duyarlılık ölçeğinin Türkçe diline uyarlamasına yönelik geçerlilik ve güvenilirlik çalışmalarını gerçekleştirmektir. Faktör analizi ve güvenilirlik çalışmaları için 375 üniversite öğrencisinden veri toplanmıştır. Yapılan çalışmalarda 35 maddeden oluşan altı faktörlü bir yapı elde edilmiştir. Uyarlanan ölçeğin iç tutarlılık katsayısı tüm ölçek için .82 olarak hesaplanmıştır. Ölçeğin alt faktörlerine ilişkin güvenilirlik değerlerinin .50 ve .69 arasında değiştiği görülmektedir. Güvenirlilikle ilgili çok yüksek değerler ortaya çıkmamasına rağmen ölçeğin alt faktörlerine ilişkin güvenilirlik değerlerin kabul edilebilir sınırlarda olduğu ifade edilebilir. Başka bir deyişle ölçekteki maddelerin birbirleriyle ilişkili (homojen) olduğu ve aynı yapıyı ölçtüğü söylenebilir. Bunun yanında yapılan doğrulayıcı faktör analizinden elde edilen uyum iyilik değerleri (CFI, TLI, RMSA, SRMR) uyarlanan ölçeğin bu yapıda Türkçe dili kontekstinde de kullanılabileceğini göstermiştir.

ARTICLE INFO

Submitted: 24. 04. 2022
Revision Requested: 29. 06. 2022
Final Revision Received: 14. 07. 2022
Accepted: 26. 07. 2022
Published Online: 15. 08. 2022

Keywords:

Sociology
Sensitivity
Intercultural sensitivity
Scale adaptation
Multiculturalism

ABSTRACT

Knowledge and comprehension of cultural differences are vital for life quality and sociocultural well-being since it allows people from different cultures to contribute to the development of the community from a perspective of understanding and acceptance through intercultural dialogue. One of the skills to develop this understanding is intercultural sensitivity. This study aims to conduct validity and reliability studies for adapting the intercultural sensitivity scale to The Turkish language. Data were collected from 375 university students for factor analysis and reliability studies. In the studies, a six-factor structure consisting of 35 items was obtained. The internal consistency coefficient of the adapted measurement tool was calculated as .82 for the whole scale. It is seen that the reliability values of the subscales of the full scale varied between .50 and .69. Although high values for reliability did not emerge, it can be stated that the reliability values for the subscales were within acceptable limits. In other words, it can be said that the items in the scale are related (homogeneous) and measure the same structure. In addition, the goodness of fit values (CFI, TLI, RMSA, SRMR) obtained from the confirmatory factor analysis showed that the adapted scale could also be used in the Turkish language context in this structure.

** Bu makale, 1. yazarın 2019 yılında Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsünde tamamladığı "Üniversite Öğrencilerinin Kültürlerarası Duyarlılık Algıları: Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Örneği" isimli yüksek lisans tezinin bir bölümünün genişletilmiş ve güncellenmiş halidir.

***Yazar İletişim/ Corresponding Author:** Kasım Yıldırım (Prof. Dr.) Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Temel Eğitim Bölümü, Menteşe-Muğla, Türkiye ✉ kasimyildirim@mu.edu.tr

†**2 Savaş Çağlayan (Dr.)** Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Sosyoloji Bölümü, Menteşe-Muğla, Türkiye ✉ savascaglayan@mu.edu.tr

Kaynak Gösterimi/ Citing This Article: Yıldırım, K. ve Çağlayan, S. (2022). Kültürlerarası duyarlılık ölçeğinin Türkçe uyarlaması: Üniversite öğrencileri üzerine bir araştırma. *Sosyolojik Bağlam Dergisi*, 3(2), 157-172. doi:10.52108/2757-5942.3.2.4

1 Giriş

Küreselleşme ve insan hareketliliğindeki artış (Kaya vd., 2021) hiç olmadığı kadar farklı kültürlerden bireylerin daha yakın etkileşime ve iletişime girmesini sağlamaktadır. Kapitalizmin devresel krizleri, savaşlar, iç çatışmalar, iklim değişiklikleri ve ortaya çıkan kuraklık, salgınlar, ürün tedarik zincirindeki aksamalar vb. olumsuzlukların yanında; teknolojideki gelişmeler, öğrenci değişim programları, ulaşımdaki kolaylık, farklı ülkelerdeki iş fırsatları, farklı kültür, etnik ve inançsal geçmişe sahip insanları bir araya getirmektedir (Verkuyten ve Yogeewaran, 2020; Zhang ve Han, 2019). Günümüzde bilgi ve iletişim teknolojilerinde yaşanan devasa yenilikler, çağımız insanların daha kolay ve hızlı yer değiştirmelerinin önünü açmıştır. Küresel ölçekte ortaya çıkan bu yoğun hareketlilik nedeniyle Castles, Hass ve Miller (2014) içinde bulunduğumuz çağı göçler çağı olarak adlandırırken Papastergiadis (2000) günümüzde yaşanan yer değiştirmeleri göç türbülansı olarak tanımlayarak küreselleşme ve göçmenlik koşullarının kalıcı olacağını ifade etmektedir.

Yukarıda ifade edilen bu yeni gerçeklikler, kültürlerarası duyarlılık becerisini toplumsal yaşamda daha da önemli hale getirmiştir. Ortaya çıkan hareketlilik ve farklı kültür, etnik, inanç geçmişinden gelen insanlar arasından yaşanan yeni etkileşimler algı bağlamında da farklı sonuçların ortaya çıkmasını sağlamaktadır (Yıldırım, 2019). Tabii ki burada derinlemesine olarak bunun nedenlerine girilmeyecek ancak bu çalışmanın da ana odak noktası olan kültürlerarası duyarlılık düzeyi, bu durumun nedenlerinden biri olarak ifade edilmektedir (Bennet, 1993; Wang, 2013).

Dünyada farklı sebeplerden dolayı göçmen sayılarında gerçekleşen artış, her ulusun farklı kültürlerden insanlarla nasıl etkileşim kurulması gerektiği noktasında ve farklı çevrelerde etkili bir şekilde çalışabilecek yeterliliklere ve becerilere sahip insan gücü talebini artırmaktadır (Kuada, 2004). Farklı kültürel deneyimlerden gelen insanlarla etkili iletişim kurabilme yanında farklı kültürleri anlayabilme ve o kültürler arasında aracılık pozisyonunda olabilmek, günümüz dünyasının hem insan profilini tanımlamakta hem de beklentilerini karşılamaktadır (Sarlı ve Phillimore, 2022). Kültürel çeşitliliğe yönelik uzun süreli ve anlamlı deneyimler, kültürlerarası duyarlılığımızı ve yeterliliğimizi besleyen ve şekillendiren en önemli kaynaklardan biridir (Chen, 2010; Deardorff, 2009). Araştırmacılar bu sürecin gelişiminin doğrusal bir yapıda olmadığını, durağanlığın ve gerilemelerin yer aldığı bir yapıdan oluştuğunu ifade etmektedirler (Fantini, 2009).

Küreselleşme, yaşanan olaylar, yeni gelişmeler ve beraberinde ortaya çıkan insan hareketliliği kültürlerarası duyarlılığı daha da önemli hale getirmektedir (Monroe ve Ruan, 2018). Türkiye'nin şu anki şartları da göz önünde bulundurulduğunda kültürlerarası duyarlılık kavramının ne kadar önemli hale geldiği daha da kolay anlaşılacaktır. Diğer kültürler hakkında bilgi sahibi olmak, kültürlerarası duyarlılığın oluşmasını sağlamamaktadır. Kültürlerarası duyarlılık aynı zamanda birinin bu sürece yönelik geliştirmekte olan becerilerini, tutumlarını, farklı kültürlerden insanlarla olan etkileşimlerini de kapsamaktadır. Chen ve Starosta (1996) bu duyarlılığa sahip olan insanların çok farklı etnik kimliğe sahip insanlarla etkili ve uygun bir şekilde iletişim kurabileceklerini ifade etmişlerdir. Akla gelen temel noktalardan birisi de bu duyarlılığa sahip insanların bundan ne fayda sağlayacaklarıdır. Bu insanlar genel anlamda küresel farkındalık ve yeterlilik geliştirip, dünya görüşlerini genişleteceklerdir. Farklı kültürlerden insanlarla etkili bir şekilde iletişim kurabileceklerdir. Çok kültürlü ortamlarda etkili olmalarını sağlayacak beceri, tutum ve bilgiye sahip olacaklardır (Deardorff, 2006).

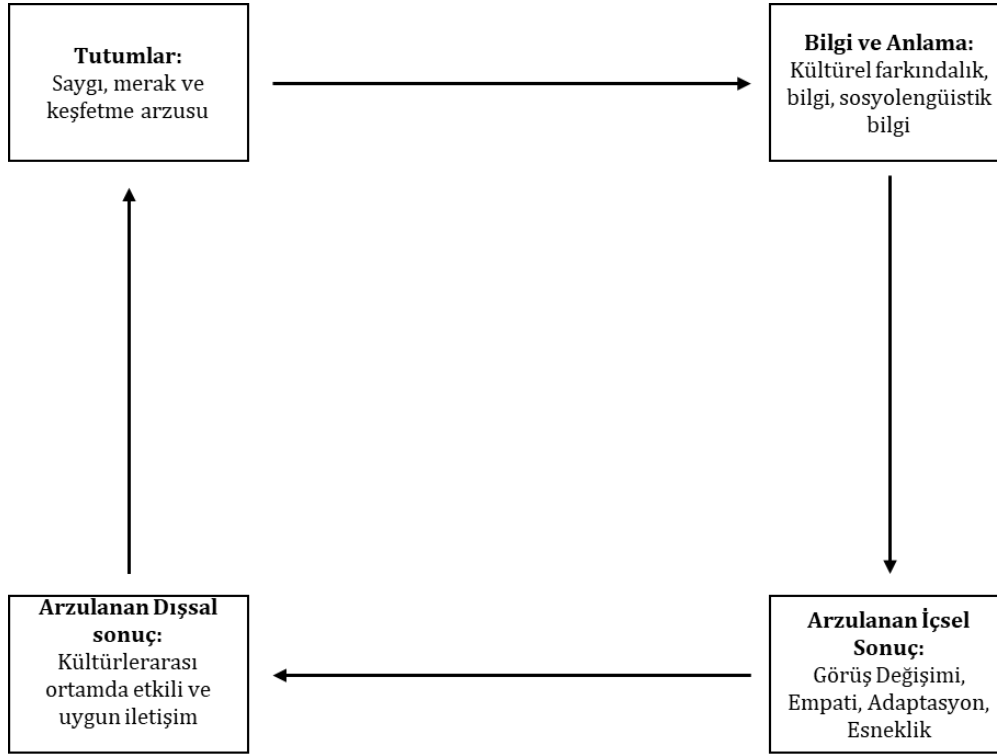
Çok kültürlü ortamlar ve o süreçte deneyimlenen öğrenmeler, kültürel bariyerlerin aşılmasıyla farklı bakış açılarının anlaşılmasına ve empati becerisinin gelişimine olanak vermektedir. Kültürlerarası duyarlılık birbirleriyle ilişkili özelliklerin nomolojik ağna entegre edilmiş çok parçalı bir yapı olarak kabul edilmektedir. Örneğin çok kültürlü bir kişilik duygusal dinginlik, sosyal girişkenlik, açık görüşlülük, esneklik ve kültürel empati becerilerini kapsamakta ve tüm bunların hepsi de kültürlerarası adaptasyona ve kültürlerarası bir ortamda başarıya katkıyı sağlamaktadır (Groyecka, Gajda, Jankowska, Sorokowski ve Karwowski, 2020).

Bireylerin farklı kültürleri tanıyabilecekleri ve deneyimleyebilecekleri fırsatlar oluşturma ve bu bağlamda kültürlerarası duyarlılıklarını geliştirme, artan insan hareketliliği ile yeniden karakterize edilen dünyada çok kültürlü ortamlar içerisinde etkili yaşam becerileri geliştirmenin en temel anahtarı olarak görülmektedir (Olson ve Kroeger, 2001; Tarchi, Surian ve Daiute, 2019). Kültürlerarası duyarlılık sadece diğer bir kültürü deneyimlemekle gelişmez. Bunun yanında

insanların diğer kültürlere bilişsel oryantasyonları da kültürlerarası duyarlılığın gelişiminde çok önemli rol oynamaktadır (Hammer, 2015).

2 Kültürlerarası Duyarlılık

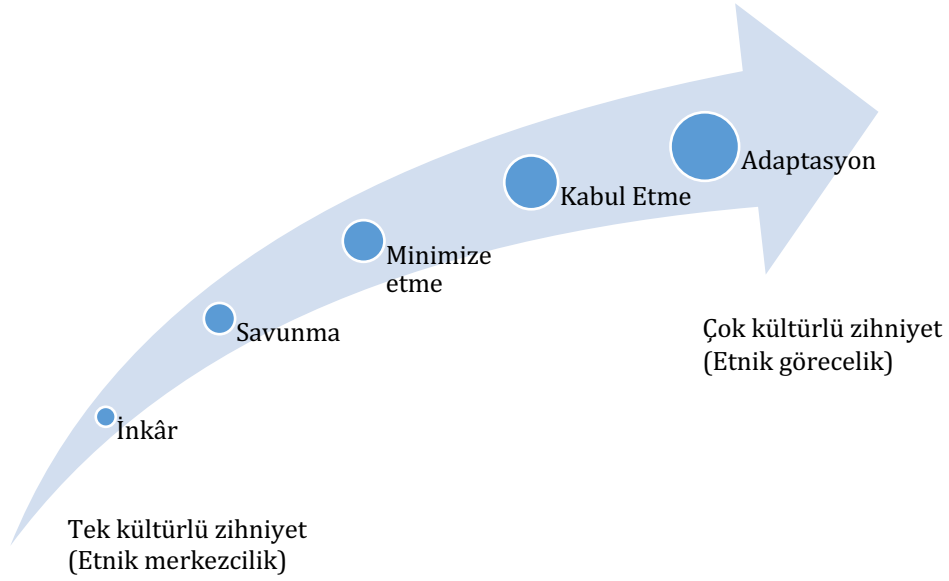
Mevcut literatür bağlamında kültürlerarasılık kavramına ilişkin bir uyumun olmadığı görülmektedir. Farklı disiplinler, farklı kavramlar kullanmış durumdadırlar. Örneğin bazı disiplinler kültürel yeterlilik kavramını kullanırken, mühendislik bilimi küresel yeterlilik veya birçok farklı alan çok kültürlü yeterlilik gibi kavramları tercih etmektedir (Deardorff, 2006). Fantini (2009) yaptığı araştırmada bilimsel literatürde çok farklı kavramların kullanıldığı sonuçlarına ulaşmıştır. Bunlardan bazılarını çok kültürlülük, kültürlerarası adaptasyon, kültürel zekâ, uluslararası iletişim, kültürlerarası iletişim, küresel yeterlilik, kültürlerarası farkındalık, küresel vatandaşlık ve kültürlerarası duyarlılık şeklinde ifade etmiştir. Bu çalışmada Bennett (1986, 1993) ve Hammer, Bennett ve Wiseman (2003) tarafından kullanılan kültürlerarası duyarlılık kavramı tercih edilmiştir. Hammer, Bennett ve Wiseman (2003) tarafından da ifade edildiği gibi diğer kültür içerisinde etkili olabilmek için insanların diğer kültürleri anlamaları gerekmektedir. Kültürel farklılıklara yeterince duyarlı olabilmek ve davranışları diğer kültürlere saygı bağlamında değiştirebilmek kültürlerarası duyarlılığın önemli basamaklarıdır. Bu çalışmada uyarlaması yapılan ölçeğin kuramsal çerçevesi kültürlerarası duyarlılık ile ilgili iki temel teori çerçevesinde yapılandırılmıştır. Bunlardan birincisi Deardorff (2006; 2009; 2011) tarafından ileri sürülen "Kültürlerarası Duyarlılık Süreç Modeli'dir." Bu model aşağıda Şekil 1'de sunulmuştur.

Şekil 1. Deardorff'un Kültürlerarası Duyarlılık Süreç Modeli

Deardorff (2011) göre bu model de kültürlerarası duyarlılık, devam eden ve sürekli gelişen bir süreçtir. Dolayısı ile bireylere fırsatlar verilerek kendi kültürlerarası duyarlılıklarını değerlendirme imkânları sağlanmalıdır. Yine bu modelde eleştirel düşünme becerileri önemli bir yer tutmaktadır. Bireyin duyarlılık için gerekli olan beceriyi ve bilgiyi kazanması gerekmektedir. Bu modele göre tutumlar özellikle saygı, açık olmak ve merak kültürlerarası duyarlılığın önemli gelişim noktalarıdır. Yine süreçsel modelin önemli değişkenlerinden biri olarak da diğerlerinin bakış açılarını anlayabilme gösterilmektedir. Küresel bakış açılarını değerlendirebilme, dünya görüşlerini anlayabilme yeterliliği bu modelde önemli bir yer tutmaktadır.

Bu çalışmanın temellendirildiği ve kuramsal çerçevesini destekleyen diğer bir teori ise Bennett (1986; 1993) tarafından geliştirilen Kültürlerarası Duyarlılık Gelişim Modeli'dir. Bu modele ilişkin görsel Şekil 2'de sunulmuştur.

Şekil 2. Kültürlerarası Duyarlılık Gelişim Modeli

Bennett'in modeli kültürlerarası duyarlılığın önemini ve farklı kültürlerle adaptasyonu vurgulamaktadır. Bu modelde ilk üç aşamayı oluşturan inkâr, savunma ve minimize etme basamakları kişinin kendi kültürünü merkeze alan bir yapı sergilerken; kabul etme, adaptasyon ve entegrasyon basamakları etnik merkezlikten etnik göreceliğe ve çok kültürlü yapıya geçişi ve bu sürece yönelik pozitif tutumları ve özellikle de empatiyi vurgulamaktadır. Bennett tarafından geliştirilen model, insanların kültürlerarası farklılıkları nasıl deneyimlediklerini ortaya koymaktadır. Bennett'in modelinde ilk üç aşama (inkâr, savunma/polarize etme, minimize etme) "etnikmerkezci" yapı olarak gösterilirken kabul, adaptasyon ve entegrasyon aşamaları ise "etnikgörecelik" yapısını oluşturmaktadır. Bennett'in modeline göre "etnikmerkezci" yapı birinin kendi kültürünü dünya görüşünün merkezine koymasındır. Bunun aksine "etnikgörecelik" ise kültürlerin ve davranışın sadece o kültür içerisinde anlam kazanacağını ve anlaşılabilirliğini vurgulamaktadır.

Etnikgörecelik boyutunda birey bir kültürün diğer kültürlerle ilişkilendirilerek anlaşılabilirliğine inanmaktadır (Bennett, 1993). Özellikle bir davranış ancak kendi kültürel bağlamı içerisinde yorumlanabilir. Bu boyutun kabul etme aşamasında birey kültürel farklılıkları tanıyıp saygı duyar. Bu aşamadaki birey artık farklı kültürleri kendi kültüründeki standartlara göre yargılamaz. Bunun yanında herhangi bir kültürün diğerinden üstün veya zayıf olduğunu düşünmez. Bu aşamanın diğer alt iki aşaması davranışsal görecelik ve değer göreceliğidir. Davranışsal görecelik iletişim stillerindeki, dildeki ve sözel olmayan davranışlardaki farklılıklara saygıyı içermektedir. Değer göreceliği ise değerler bağlamında kimseyi yargılamadan farklılıkları kabul etmeyi kapsamaktadır. Ancak bu aşamadaki bir kişi farklılıklara saygı göstermesine rağmen bu farklılıklarla kendini rahat hissetmeyebilir. Etnikgöreceliğin uyum aşamasından birey diğer kültürlerdeki insanların bakış açılarını anlamaya ve onlarla iletişim kurduğunda davranışlarını değiştirmeye özen gösterir. Bu aşamada birey herkesi eşit olarak görür ve diğer kültürlerden insanlarla iletişim kurduğunda referans aldığı değerleri ve yapıları değiştirir. Uyum aşaması empati ve çoğulculuğu bünyesinde barındırmaktadır. Öncelikli olarak birey farklı kültürlerdeki dünya görüşleri bağlamında bakış açısını değiştirme becerisine sahiptir. Sonrasında ise birden fazla farklı dünya görüşlerinin olduğunu kabul eder, farklı durumlarla ve bağlamlarla karşılaştığında davranışlarını yeni durum ve bağlamlara rahat bir şekilde uyarlayabilir. Etnikgöreceliğin entegrasyon aşamasında birey farklı kültürlerdeki dünya görüşlerini içselleştirebilmiştir. Böyle bireyler kültür uzmanı olarak ifade edilmektedir. Bu aşamadaki birey farklı kültürlerdeki insanlarla etkili bir şekilde iletişim kurabilmektedir (Bennett, 1993; Hsiao-Yin, 2008).

Kültürlerarası duyarlılığın gelişimsel modeline göre kültürel farklılık birinin dünya görüşünün etkin parçası olabilir. İnsanlar kültürlerarası farklılıkları deneyimlediklerinde daha kompleks düşünebilirler ve kültürlerarası ilişkilerdeki yeterliliklerini artırabilirler. Bennett'in modeli,

bireylerin kültürlerarası duyarlılık açısından hangi aşamada olduklarını belirlemek için kullanılabilir (Bennett, 1993).

3 Türkiye’de Kullanılan Kültürlerarası Duyarlılık Ölçekleri

Türkiye’deki ulusal literatür incelendiğinde (bilimsel makaleler ve YÖK tez veri tabanı) kültürlerarası duyarlılık ile ilgili yapılan farklı çalışmalara rastlanılmaktadır (Örn. Akın, 2016; Altundağ, 2007; Arlı ve Bakan, 2018; Bulduk, Tosun ve Ardıç, 2010; Cubukcu, 2011; Demir ve Üstün, 2017; İnal, 2021; Kaya, 2013; Mercan, 2016; Öteleş, 2021; Özkaya, 2015; Rengi, 2014; Sezer ve Kahraman, 2017; Üstün, 2011; Yılmaz ve Göçen, 2013). Kültürlerarası duyarlılıkla ilgili çalışmalar genel olarak değerlendirildiğinde kültürlerarası duyarlılığı ölçmeye yönelik araçların yetersiz olduğu ve genellikle de Chen ve Starosta (2000) tarafından geliştirilen ve Üstün (2011) tarafından uyarlanan ölçme aracının kullanıldığı anlaşılmaktadır. Yine aynı ölçek Bahar-Özvarış ve diğerleri (2022) tarafından tekrardan tıp öğrencileri için Türkçeye yeniden uyarlanmıştır. Bu araştırma kültürlerarası duyarlılıkla ilgili yeni bir ölçeğin uyarlanmasına odaklanarak bu alanda yapılacak çalışmalara katkı sağlamayı amaç edinmiştir. Türkiye’de özellikle göçmenlerle birlikte oluşan ve toplumundaki birçok dinamiği etkilemeye başlayan sosyal, ekonomik ve kültürel yapı bağlamında (Kolukırık ve Duru, 2020; Kolukırık ve Özcan, 2019) insanların kültürlerarası duyarlılık algılarının farklı bilimsel araştırmalarla ortaya konulması, bu süreçte oluşan problemlerin tespiti ve nitelikli çözümlerin üretilmesine yardımcı olacaktır. Bu genel amaç doğrultusunda uyarlanmaya çalışılan ölçekle ilgili aşağıdaki araştırma sorularına cevaplar aranmıştır.

1. Uyarlama çalışmaları yapılan ölçek nasıl bir faktör yapısı göstermektedir?
2. Uyarlama çalışmaları yapılan ölçeğin ortaya koymuş olduğu faktör yapısı, doğrulayıcı faktör analizi ile doğrulanmakta mıdır?
3. Uyarlama çalışmaları yapılan ölçek, yapı olarak yüksek düzeyde güvenilirlik değerleri ortaya koymakta mıdır?

4 Yöntem

4.1 Çalışma Grubu

Ölçeğin faktör analizi ve güvenilirlik çalışmaları Muğla ilinde bir devlet üniversitesinde öğrenim gören üniversite öğrencileri örnekleminde yürütülmüştür. Araştırma 2018-2019 akademik yılında gerçekleştirilmiş, üniversitenin eğitim fakültesinde öğrenim gören toplam 375 öğrenciyle (sosyal bilgiler, fen, okul öncesi, sınıf öğretmenliği) ölçek geliştirme çalışmaları tamamlanmıştır. Çalışma grubu oluşturulurken kolay ulaşılabilir örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Kolay ulaşılabilir örnekleme yöntemi, yakın çevrede bulunan ve ulaşılması kolay, elde mevcut ve araştırmaya katılmak isteyen (gönüllü) bireyler üzerinde yapılan bir örnekleme yöntemidir (Creswell, 2005). Bu bağlamda araştırmacıların görev yaptığı üniversitedeki araştırmaya katılmaya gönüllü olan öğrenciler sürece dâhil edilmiştir. Hem katılımcılara ulaşmada hem de verilerin toplanması sürecinde bu doğrultuda araştırmacılar herhangi bir problemle karşılaşmamışlardır.

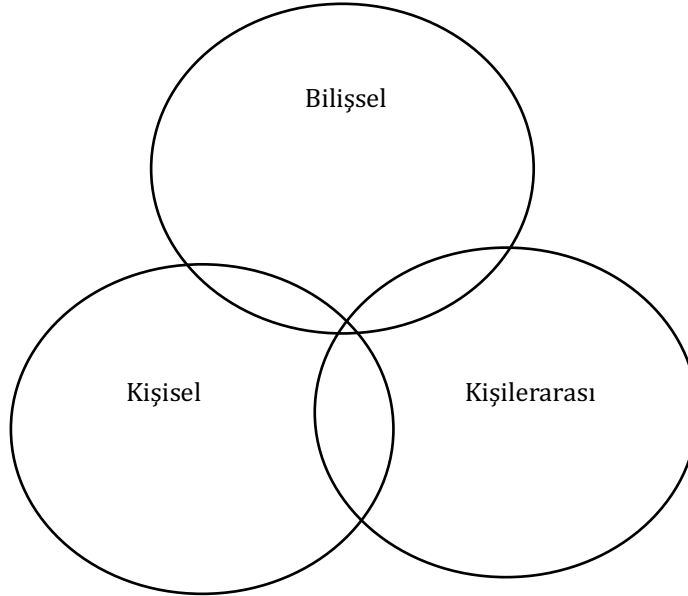
4.2 Veri Toplama Aracı

Araştırmada uyarlaması yapılan ölçek Braskamp, Braskamp, Merrill ve Engberg (2012) tarafından geliştirilen “Kültürlerarası Duyarlılık (Küresel Perspektif)” ölçeğidir (Ek-A). Bu ölçek kültürel gelişim ve kültürlerarası iletişim üzerine odaklanan “Bütünsel (holistic) İnsan Gelişimi” bağlamında yapılandırılmıştır. Tablo 1’de, Bütünsel İnsan Gelişimini oluşturan yapılar gösterilmiştir.

Tablo 1. Bütünsel İnsan Gelişimini Oluşturan Yapılar

Bütünsel İnsan Gelişimi	
Kültürel Gelişim	Kültürlerarası İletişim
Bilişsel (Düşünme)	Bilişsel (Düşünme)
Kişisel (His)	Duyuşsal (His)
Kişilerarası (İlişkisel)	Davranışsal (İlişkisel)

Kegan (1994) tarafından ifade edildiği gibi insan gelişiminin bir formu olarak insanlar büyürken hayatı anlamlandırma yani anlam kurma sürecine entegre olurlar. Bu süreçsel durum insanların kendi eylemlerini ve deneyimlerini anlamlandırma çabalarıyla ilişkilidir. Bu süreç yalnızca düşünmeyi değil duyguların ve hislerin farkında olmayı aynı zamanda diğerleriyle ilişkisel yapılar oluşturarak anlamı birlikte yapılandırmayı ve deneyimleri birlikte anlamlı kılmayı da içermektedir. Kegan bunu insan gelişiminde bilişsel (düşünme), kişisel (his) ve kişilerarası (ilişkisel) olmak üzere üç farklı alan olarak tanımlamaktadır. Kültürlerarası iletişimi çalışan araştırmacılar (Chen ve Storasta, 1996) bilişsel, duyuşsal ve davranışsal alanları kültürlerarası kontekstlerde etkili iletişim kurabilmek için gerekli olan önemli boyutlar olarak ifade etmektedir. Bu alanda üst düzey iletişim kurabilen bireyler bu alanlarda yeterli ve duyarlı olarak görülmektedir. Bu alanlarda kendini geliştiremeyen bireylerin etkili iletişim kuramayacakları belirtilmektedir. Aşağıdaki şekilde kültürlerarası ilişkinin gelişimsel boyutları ifade edilmiştir.

Şekil 3. Kültürlerarasılığın Gelişimsel Boyutları

Şekil 1’de görüldüğü üzere birbirleriyle bağlantılı daireler, boyutların birbirleriyle nasıl ilişkili olduğunu göstermektedir. Bilişsel alan bilgi ve epistemolojiye odaklanmaktadır (neyin doğru ve bilmenin önemli olduğunu anlamak). Çoklu kültürel perspektifleri dikkate alarak “bilme” ve “bilgi” değişkenlerini içermektedir. Bilişsel boyut kişinin doğru bilgi için otorite sahibi kişilere bağlılığını ifade eder. Bu bağlılık belirsiz kontekst içerisinde görece yorumlar yapabilmeye imkân sağlar. Kişisel boyut bireyin kendi değerlerini ve kimlik algısını birey olma durumuna ne kadar eklediğinin farkında olması ile ilişkilidir. Kişilerarası boyut ise bireyin farklı normlara sahip ve farklı kültürlerden gelen insanlarla iletişim kurma istekliliğidir. Aynı zamanda diğerlerini kabul etme ve rahat bir şekilde iletişim kurma becerilerini de kapsamaktadır. Buna ek olarak kişilerarası boyut, diğerlerini farklı görebilmeyi ve birinin biricik olduğunu algılayabilmeyi de içermektedir. Kültürlerarası duyarlılık ölçeğinin içeriğini oluşturulmasında etkili olan teori ve modeller aşağıdaki Tablo 2’de sunulmuştur.

Tablo 2. Kültürlerarası Duyarlılık Ölçeğini Geliştirilmesinde Etkili Olan Teori ve Modeller

Teori veya Model	Düşünme	His	İlişkisel	Yazar/lar
Bilinçlilik	Bilişsel	Kişilerarası	Kişilerarası	Kegan (1994)
Kültürlerarası Olgunluk	Bilişsel	Kişilerarası	Kişilerarası	King ve Baxter Magolda (2005)
Kültürlerarası İletişim Yeterliliği	Bilişsel/Farkındalık	Duyuşsal/Duyarlılık	Davranış	Chen ve Storasta (1996)
Bireysel Çeşitlilik Gelişimi	Bilişsel	Duyuşsal	Davranış	Chavez, Guido-DiBrito ve Mallory (2003)
İnanç Gelişimi	Bilme Formları	Bağımlılık Formları	Toplumsal Formlar	Parks (2000)
Dönüşümsel Öğrenme	Baş	Kalp	Eller	Orr (1992) Sipos, Battisti ve Grimm (2008)
Bütünsel İnsan Gelişimi	Nasıl biliyorum?	Kimim?	Diğerleriyle nasıl ilişkiyim?	Braskamp (2008)
İlişkisel Liderlik	Bilme	Olma	Yapma	Komives, Lucas ve McMahan (2007)

Not. Bu tablo Research Institute for Studies in Education (RISE) (2017) tarafından gerçekleştirilen bilimsel çalışmadan alınmıştır.

Araştırmada uyarlaması yapılan kültürlerarası duyarlılık ölçeği 35 madde ve 6 faktörden oluşmaktadır (Ek 1). Ölçek maddeleri 5'li Likert şeklinde olup 1 (kesinlikle katılmıyorum), 2 (katılmıyorum), 3 (ne katılıyorum ne de katılmıyorum), 4 (katılıyorum) ve 5 (kesinlikle katılıyorum) şeklinde puanlanmaktadır. 35 maddelik ölçekteki üç madde, ölçekteki herhangi bir faktörle ilişkili olmayıp puanlama sürecine dâhil edilmemektedir. Bunlar 10., 11. ve 15. maddelerden oluşmaktadır. Ölçekte sekiz tane olumsuz (ters) madde bulunmakta (1., 4., 6., 7., 10., 20., 30., 34.), faktör puanları ve genel puan hesaplamalarından önce bu maddelerin puanlarının yeniden kodlanması ve toplam puanların o şekilde hesaplanması gerekmektedir. Daha öncede ifade edildiği gibi kültürlerarası duyarlılık ölçeği bilişsel, kişisel ve kişilerarası boyutlar altında toplanan toplam 6 faktörden oluşmaktadır. Her boyut iki faktörden oluşmaktadır. Her bir boyutta faktörlerden biri kültürel gelişimi yansıtırken diğer faktör ise kültürlerarası iletişim teorisini yansıtmaktadır (Braskamp, Braskamp ve Engberg, 2014). Ölçeğe ilişkin boyutlar ve faktörler aşağıdaki Tablo 3'te sunulmuştur.

Tablo 3. Kültürlerarası Duyarlılığa İlişkin Faktörler

Teori	Bilişsel Faktörler	Kişisel Faktörler	Kişilerarası Faktörler
Kültürel Gelişim	Bilme	Kimlik	Sosyal Sorumluluk
Kültürlerarası İletişim	Bilgi	Duyuş/His	Sosyal Etkileşimler

Belirtildiği üzere ölçek üç temel boyutla ilişkili altı faktörden oluşmaktadır. Ölçekle ilgili yapılan çalışmalar Iowa State Üniversitesi tarafından gerçekleştirilmiştir. Ölçek toplamda 3619 üniversite öğrencisine uygulanmıştır. Ölçekten alınan yüksek puanlar ve ortalamalar olumlu ve yüksek düzeydeki kültürlerarası duyarlılığı gösterirken düşük puan ve ortalamalar ise olumsuz ve zayıf düzeydeki kültürlerarası duyarlılığı göstermektedir. Ölçeğin genel ve faktörler bağlamında Cronbach's alpha güvenilirlik katsayıları 0.57 ve 0.94 arasında değişmiştir. Aşağıdaki Tablo 4'te ölçeğe ilişkin faktörler ve maddelere yer verilmiştir.

Tablo 4. Kültürlerarası Duyarlılık Ölçeğine İlişkin Faktörler ve Maddeler

Bilme	Bilgi	Kimlik	Duyuş	Sosyal Sorumluluk	Sosyal Etkileşimler
Madde1*	Madde8	Madde2	Madde22	Madde5	Madde4*
Madde6*	Madde13	Madde3	Madde23	Madde14	Madde24
Madde7*	Madde17	Madde9	Madde25	Madde26	Madde29
Madde16	Madde21	Madde12	Madde31	Madde32	Madde35
Madde19	Madde27	Madde18	Madde33	Madde34*	
Madde20*		Madde28			
Madde30*					

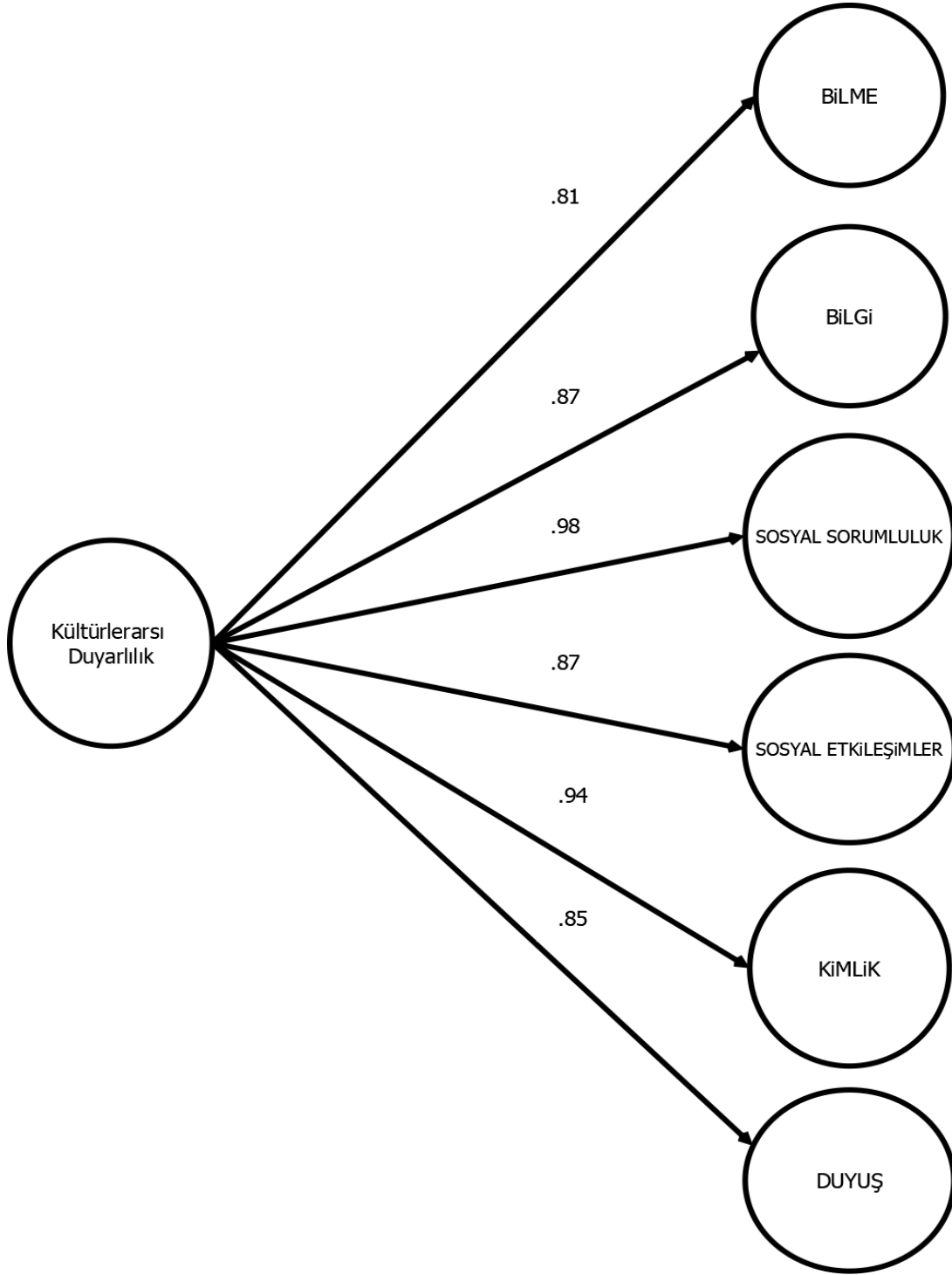
Not. * işaretli maddeler, ölçekteki olumsuz maddeleri (yeniden kodlanması gereken) göstermektedir.

4.3 Veri Toplama ve Analiz Süreci

Öncelikle uyarlaması yapılacak ölçek için gerekli etik izinler alınmıştır. İlk olarak, ölçme aracı araştırmacılar tarafından Türkçeye çevrilmiştir. Bu çeviri ile birlikte İngilizce orijinal ölçme aracı eğitim alanından doktoralı 6 öğretim elemanına verilerek orijinal maddelerin Türkçeye çevirmeleri sağlanmıştır. Daha sonra araştırmacıların çevirileri ve alan uzmanlarının çevirileri karşılaştırılarak ölçme aracının Türkçe ilk formu elde edilmiştir. Elde edilen denemelik bu form anlaşılabilirliğinin test edilebilmesi amacıyla araştırma grubuna benzer bir gruba uygulama yapılmış ve gelen tepkiler doğrultusunda ölçeğe son hali verilmiştir. Bu süreçten sonra ölçeğin geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları yapılmıştır. Bu amaçla yapı geçerliğini test edebilmek için doğrulayıcı faktör analizi (DFA); güvenilirlik çalışması için ise iç tutarlık katsayısı (Cronbach alpha α) testleri gerçekleştirilmiştir. Verilerin analizinde SPSS, Mplus, AMOS ve Jamovi paket paket programları kullanılmıştır.

5 Bulgular

Araştırmanın bu bölümünde ölçeğin geçerliği ve güvenilirliğine yönelik olarak elde edilen bulgulara yer verilmiştir. İlk önce veri seti üzerinde aykırı değer ve Boxplot analizleri gerçekleştirilmiştir. Anlamlı farklılıklar gösteren verilerin ait olduğu kişiler veri setinden çıkarılmıştır (toplam 15 kişi). Bunun yanında bu süreci desteklemek ve daha doğru bir veri seti ile çalışabilmek için Z-puan testi analizi gerçekleştirilmiştir. Anlamlı farklılık oluşturan herhangi bir puana rastlanılmamıştır. Aynı zamanda merkezi dağılım ölçüleriyle ilgili yapılan analizler çarpıklık ve basıklık değerleri açısından veri setinin -2 +2 aralığında yani kabul edilebilir bir aralıkta olduğunu göstermiştir. Bu değerler veri setinin normal dağılımla ilişkili bir probleminin olmadığını göstermiştir. Ölçeğin yapı geçerliliği için altı faktörlü ikincil düzey doğrulayıcı faktör analizi (DFA) gerçekleştirilmiştir.

Not. Modeldeki tek uçlu oklar standardize edilmiş regresyon katsayılarını göstermektedir. Yine devamlılık gösteren oklar bu katsayıların anlamlı olduğuna işaret etmektedir.

Şekil 4. Kültürlerarası Duyarlılık Ölçeğinin İkincil Düzey Altı Faktörlü Yapısına İlişkin Doğrulamalı Faktör Analizi Sonucu

Aşağıdaki tabloda DFA analizinden elde edilen uyum iyilik değerleri verilmiştir.

Tablo 5. Kültürlerarası Duyarlılık Ölçeğine İlişkin Uyum İyilik Değerleri

χ^2	χ^2/df	CFI	TLI	RMSEA	SRMR
751.797	1.728	.87	.85	.044	.0582

Yukarıdaki Tablo 5 incelendiğinde uyum iyilik değerlerinin kabul edilebilir düzeyde oldukları ifade edilebilir (Hu ve Bentler 1999; Kline, 2015). Faktörler arasındaki korelasyonlara ilişkin tablo aşağıda sunulmuştur.

Tablo 6. Kültürlerarası Duyarlılığın Faktörlerinin Birbirleriyle Olan Korelasyonları

	Bilme	Bilgi	Kimlik	Duyuş	Sosyal Sorumluluk	Sosyal Etkileşim	Genel
Bilme		.12*	.14**	.31**	.12*	.12*	.48**
Bilgi			.53**	.37**	.40**	.37**	.67**
Kimlik				.43**	.42**	.33**	.74**
Duyuş					.39**	.33**	.70**
Sosyal Sorumluluk						.36**	.66**
Sosyal Etkileşim							.63**

Not. * $p < .05$, ** $p < .01$

Tablo 6 incelendiğinde ölçeğe ilişkin faktörler hem kendi aralarında hem de ölçeğin geneli ile anlamlı ilişkiler göstermektedir. Ölçeğin faktörlerine ilişkin güvenilirlik değerleri Tablo 7'de verilmiştir.

Tablo 7. Kültürlerarası Duyarlılığın Alt faktörlerine İlişkin Cronbach's Alpha (α) Güvenirlik Katsayıları

	Bilme	Bilgi	Kimlik	Duyuş	Sosyal sorumluluk	Sosyal Etkileşim	Genel
Cronbach's Alpha (α)	.50	.65	.69	.52	.52	.59	.82

Tablo 7 incelendiğinde ölçeğin geneline ve faktörlerine ilişkin güvenilirlik değerlerinin .50 ve .82 arasında değiştiği görülmektedir. Bu anlamda ölçeğin faktörlerine ve geneline ilişkin güvenilirlik değerlerin kabul edilebilir sınırlarda olduğu ifade edilebilir. Başka bir deyişle ölçekteki maddelerin birbirleriyle ilişkili (homojen) olduğu ve aynı yapıyı ölçtüğü söylenebilir.

6 Sonuç ve Tartışma

Türkiye'de kültürlerarası duyarlılıkla ilgili bilimsel literatür incelendiğinde kültürlerarası duyarlılık becerisinin ölçümüne yönelik sıklıkla Chen ve Starosta (2000) tarafından geliştirilen ve Üstün (2011) tarafından uyarlanan ölçme aracının kullanıldığı anlaşılmaktadır. Dolayısı bu araştırmada kültürlerarası duyarlılıkla ilgili yeni bir ölçeğin uyarlamasının yapılması ve dilimize kazandırılması Türkiye'ye yönelik göç hareketiyle birlikte toplumda oluşan travmaların kültürlerarası duyarlılık açısından anlaşılabilmesine adına önem taşımaktadır. Bunun yanında uyarlaması yapılan ölçek, kültürlerarası duyarlılık açısından farklı boyutları da kapsadığından yapılacak araştırmalarda elde edilecek veriler daha zengin bir perspektifin ortaya konulabilmesine imkân verecektir.

Gerçekleştirilen doğrulayıcı faktör analizi sonucunda elde edilen değerler sonucunda ölçme aracının orijinalinde olduğu gibi altı faktörlü bir yapı olduğu görülmüştür. Elde edilen bu çok faktörlü yapıya

yönelik ulaşılan uyum iyiliği değerleri modelin kabul edilebilir düzeyde olduğunu göstermektedir (Bayram, 2010; Çelik ve Yılmaz, 2013; Meydan ve Şeşen, 2011; Şimşek, 2007).

Ölçme aracının güvenilirliğine yönelik olarak yapılan çalışmada iç tutarlık katsayısı tüm ölçek için .82 olarak elde edilmiştir. Tezbaşaran (1996) ve Erkuş'e (2013) göre, ölçme araçları için öngörülen güvenilirlik katsayısı alt sınırı .70'tir. Elde edilen bu değerler ölçme aracının güvenilir bir ölçme aracı olduğu biçiminde değerlendirilmektedir.

Yapılan geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları birlikte değerlendirildiğinde uyarlanan ölçeğin Türkçe formunun üniversite örnekleminde kabul edilebilir psikometrik değerlere sahip olduğunu göstermektedir. Gerçekleştirilen bu uyarlama çalışması ile kültürlerarası duyarlılık becerilerini değerlendirme konusunda çalışma/araştırma yapmak isteyen araştırmacılara uygulaması ve puanlaması kolay bir ölçme aracı kazandırılmış olmaktadır.

Çalışmanın Muğla il merkezinde yapılmış olması ve üniversite öğrencileriyle gerçekleştirilmiş olması sınırlılık olarak görülmektedir. Bu nedenle, bundan sonra yapılacak çalışmaların daha geniş örneklemlerde yapılması önerilmektedir. Bunun yanında ölçeğin alt faktörlerine ilişkin güvenilirlik değerleri kabul edilebilir sınırlarda olmasına rağmen düşük olduğu da söylenebilir. Sonraki çalışmalarda daha büyük örneklemlere ulaşılarak yapılacak çalışmalarda daha tutarlı ve yüksek güvenilirliğe sahip veriler ortaya konulabilir.

Hakem Değerlendirmesi: Dış bağımsız.

Çıkar Çatışması: Yazarlar çıkar çatışması bildirmemiştir.

Finansal Destek: Yazarlar bu çalışma için finansal destek almadığını beyan etmiştir.

Peer-review: Externally peer-reviewed.

Conflict of Interest: The authors declare no potential conflicts of interest with respect to the research, authorship, and/or publication of this article.

Grant Support: The authors received no financial support for the research, authorship, and/or publication of this article.

Kaynakça

Akın, E. (2016). Türkçe öğretmen adaylarının kültürlerarası duyarlılıklarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Turkish Studies*, 11(3), 29-42.

Altundağ, P. (2007). *Kültürlerarası yeterlilik ve Korece öğretimi* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Arli, S. K. ve Bakan, A. B. (2018). An investigation of the relationship between intercultural sensitivity and compassion in nurses. *International Journal of Intercultural Relations*, 63, 38-42.

Bahar-Özvarış, Ş., Güçiz-Doğan, B., Konşuk-Ünlü, H., Şanver, T. M., Susuz, Ç. ve Sullivan, R. (2022). Adaptation of intercultural sensitivity scale for Turkish medical students. *International Journal of Intercultural Relations*, 88, 163-176.

Bayram, N. (2010). *Yapısal eşitlik modellemesine giriş AMOS uygulamaları*. Bursa: Ezgi Kitabevi.

Bennett, M. J. (1986). A developmental approach to training for intercultural sensitivity. *International Journal of Intercultural Relations*, 10, 179-195.

Bennett, M. J. (1993). Towards ethnorelativism: A developmental model of intercultural sensitivity. R. M. Paige (Ed.), *Education for the Intercultural Experience* içinde (ss. 21-72). Yarmouth, Maine: Intercultural Press.

- Braskamp, L. A., Braskamp, D. C. ve Engberg, M. E. (2014). *Global perspective inventory (GPI): Its purpose construction, potential uses, and psychometric characteristics*. Global Perspective Institute, Inc., Chicago, IL.
- Braskamp, L. A., Braskamp, D. C., Merrill, K. C. ve Engberg, M. E. (2012). *Global perspective inventory (GPI): Its purpose construction, potential uses, and psychometric characteristics*. Global Perspective Institute, Inc., Chicago, IL.
- Bulduk, S., Tosun, H. ve Ardiç, E. (2011). Türkçe kültürler arası duyarlılık ölçeğinin hemşirelik öğrencilerinde ölçümsel özellikleri. *Türkiye Klinikleri Tıp Etiği-Hukuku ve Tarihi*, 19(1), 25-31.
- Castles, S., Haas, H. ve Miller, M. J. (2014). *The age of migration: international population movements in the modern world*. New York: Palgrave Macmillan.
- Chen, G. M. (2010). The impact of intercultural sensitivity on ethnocentrism and intercultural communication apprehension. *Intercultural Communication Studies*, 19, 1-9.
- Chen, G. M. ve Starosta, W. J. (1996). Intercultural communication competence: A synthesis. *Communication Yearbook*, 19, 353-384.
- Chen, G. M. ve Starosta, W.J. (2000) *The development and validation of the intercultural sensitivity scale*. Paper presented at the annual meeting of the National Communication Association, Seattle.
- Creswell, J. (2005). *Educational research: Planning, conducting, and evaluating quantitative and qualitative research*. New York: Pearson.
- Cubukcu, F. (2013). Pre-service English teachers' intercultural sensitivity. *Journal of Human Sciences*, 10(1), 832-843.
- Çelik, H. E. ve Yılmaz, V. (2013). *Lisrel 9.1 ile yapısal eşitlik modellemesi. Temel kavramlar-uygulamalar-programlama*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Deardorff, D. K. (2006). Identification and assessment of intercultural competence as a student outcome of internationalization. *Journal of Studies in International Education*, 10(3), 241-266.
- Deardorff, D. K. (2009). Implementing intercultural competence assessment. D.K. Deardorff (Ed.), *The Sage Handbook of Intercultural Competence* içinde. Thousand Oaks, CA: SAGE.
- Deardorff, D. K. (2011). Assessing intercultural competence. *New Directions for Institutional Research*, 2011(149), 65-79.
- Demir, S. ve Üstün, E. (2017). Öğretmen adaylarının kültürlerarası duyarlılık ve etnik merkezcilik düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *YYÜ Eğitim Fakültesi Dergisi*, XIV(I), 182-204.
- Erkuş, A. (2013). *Bilimsel araştırma süreci*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Fantini, A. E. (2009). Assessing intercultural competence: Issues and tools. D.K. Deardorff (Ed.), *The Sage Handbook of Intercultural Competence* içinde. Thousand Oaks, CA: SAGE.
- Groyecka, A., Gajda, A., Jankowska, D. M., Sorokowski, P. ve Karwowski, M. (2020). On the benefits of thinking creatively: Why does creativity training strengthen intercultural sensitivity among children. *Thinking Skills and Creativity*, 37, 100693.
- Hammer, M. R. (2015). The Developmental paradigm for intercultural competence research. *International Journal of Intercultural Relations*, 48, 12-13.
- Hammer, M. R., Bennett, M. J. ve Wiseman, R. (2003). Measuring intercultural sensitivity: The intercultural development inventory. *International journal of intercultural relations*, 27(4), 421-443.
- Hsiao-Yin, C. (2008). *Intercultural sensitivity development among Taiwan business college students* (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Kent State University.
- Hu, L. T. ve Bentler, P. M. (1999). Cutoff criteria for fit indexes in covariance structure analysis: conventional criteria versus new alternatives. *Structural Equation Modeling*, 6(1), 1-55.

- İnal, E. (2021). Resimli çocuk kitaplarında göç teması ve kültürlerarası duyarlılık bağlamında anlatı unsurlarının kullanımı. *Rumelide Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (Ö9), 166-173.
- Kaya, B. (2013). Barış Eğitimi Programı'nın kültürlerarası yeterlilik ve çatışma çözme stratejilerine etkisi (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Kocaeli Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kocaeli.
- Kaya, Y., Arslan, S., Erbaş, A., Yaşar, B. N. ve Küçükkelepçe, G. E. (2021). The effect of ethnocentrism and moral sensitivity on intercultural sensitivity in nursing students, descriptive cross-sectional research study. *Nurse Education Today*, 100, 104867.
- Kegan, R. (1994). *In over our heads: the mental demands of modern life*. Cambridge, MA: Harvard University Press.
- Kline, R. B. (2015). *Principles and practice of structural equation modeling*. New York: Guilford.
- Kolukırmık, S. ve Duru, G. (2020). Türkiye'deki Suriyeli nüfusun sosyal ve mekansal görünümü: Adana Suriyeliler caddesi örneği. *Akdeniz İnsani Bilimler Dergisi*, 10, 319-337.
- Kolukırmık, S. ve Özcan, N. (2019). Farklılık ve farkındalık ekseninde Suriyeli göçmen nüfusun sosyolojik özellikleri: Payas ilçesi örneği. *Göç Dergisi*, 6(2), 191-212.
- Kuada, J. (2004). *Intercultural competence development of Danish managers*. 21 Mart 2018 tarihinde www.business.aau.dk/ivo/publications/working/wp33.pdf adresinden erişildi.
- Mercan, N. (2016). Çok kültürlü ortamlarda kültürel zekânın kültürler arası duyarlılık ile ilişkisine yönelik bir araştırma. *Ömer Halisdemir Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 9(1), 1-13.
- Meydan, H. C. ve Şeşen, H. (2011). *Yapısal eşitlik modellemesi AMOS uygulamaları*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Monroe, L. ve Ruan, J. (2018). Increasing early childhood preservice teachers' intercultural sensitivity through the ABCs. *Journal of Early Childhood Teacher Education*, 39(1), 1-15.
- Olson, C. L. ve Kroeger, K. R. (2001). Global competency and intercultural sensitivity. *Journal of Studies in International Education*, 5(2), 116-137.
- Öteleş, Ü. U. (2021). Çokkültürlü küresel dünyanın sosyal bilgiler eğitimindeki görünümü: kültürlerarası duyarlılık. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 22(3), 2559-2581.
- Özkaya, B. G. (2015). Developing intercultural competence of foreign language learners by using awareness raising classroom activities (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Çağ Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mersin.
- Rengi, Ö. (2014). Sınıf öğretmenlerinin kültürel farklılık algıları ve kültürlerarası duyarlılıkları (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Kocaeli Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kocaeli.
- Sarli, A. ve Phillimore, J. (2002). The intercultural competence of second-generation individuals: Knowledge gaps and steps forward. *International Journal of Intercultural Relations*, 88, 11-22.
- Sezer, G. O. ve Kahraman, P. B. (2017). Sınıf ve okul öncesi öğretmen adaylarının çokkültürlü eğitime yönelik tutumları ile kültürlerarası duyarlılıkları arasındaki ilişki. *Uludağ Üniversitesi Örneği. Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13(2), 550-560.
- Şimşek, Ö. F. (2007). *Yapısal eşitlik modellemesine giriş: Temel ilkeler ve LISREL uygulamaları*. İstanbul: Ekinoks.
- Tarchi, C., Surian, A. ve Daiute, C. (2019). Assessing study abroad students' intercultural sensitivity with narratives. *European journal of psychology of education*, 34(4), 873-894.
- Tezbaşaran, A. (1996). *Likert tipi ölçek geliştirme*. Ankara: Psikologlar Derneği Yayınları.
- Üstün, E. (2011). Öğretmen adaylarının kültürlerarası duyarlılık ve etnik merkezcilik düzeylerini etkileyen etmenler (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Yıldız Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Verkuyten, M. ve Yogeeswaran, K. (2020). Culture diversity and its implications for intergroup relations. *Current Opinions in Psychology*, 32, 1-5.

Wang, J. (2013). Moving towards ethnorelativism: A framework for measuring and meeting students' needs in cross-cultural business and technical communication. *Journal of Technical Writing and Communication*, 43(2), 201-218.

Yıldırım, K. (2019). Üniversite öğrencilerinin kültürlerarası duyarlılık algıları. Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Örneği (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Muğla.

Yılmaz, F. ve Göçen, S. (2013). Sınıf öğretmeni adaylarının kültürlerarası duyarlılık hakkındaki görüşlerinin farklı değişkenlere göre incelenmesi. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6(15), 373-392.

Zhang, Y. ve Han, E. J. (2019). Comparative study of intercultural sensitivity of college students in two distinctive institutions in the US. *Journal of Intercultural Communication Research*, 48(5), 477-493.

Ek 1

Kültürlerarası Duyarlılık Ölçeği

1. Cinsiyetiniz: Kadın E Erkek

2. Sınıfınız (H: Hazırlık): H 1 2 3 4 5 Diğer:

3. Fakülte:

Eğitim Fakültesi

Teknoloji Fakültesi

Edebiyat Fakültesi

Spor Bilimleri Fakültesi

4. Bölüm:

Tarih

Felsefe

Sosyoloji

Rekreasyon

Spor Yöneticiliği

Türk Dili ve Edebiyatı

Bilişim Sistemleri Mühendisliği

Enerji Sistemleri Mühendisliği

Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği

Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık

Çağdaş Türk Lehçeleri ve Edebiyatı

Sınıf Eğitimi

Türkçe Eğitimi

Sosyal Bilgiler Eğitimi

Antrenörlük Eğitimi

Okul Öncesi Eğitimi

5. Babanızın mesleği

6. Annenizin mesleği

7. Babanızın eğitim durumu

8. Annenizin eğitim durumu

Çalışmıyor

İşçi

Memur

Öğretim üyesi / Öğretmen

Din görevlisi

Doktor / Diş hekimi / Eczacı

Avukat / Hakim / Savcı

Mühendis / Mimar

İş adamı / İş kadını / Sanayici

Esnaf / Zanaatkar

Çiftçi

Emekli

Diğer:

9. Ailenizin geliri:

1600 TL ve altı

1601-2500 TL arası

2501-3500 TL arası

3501-4500 TL arası

4501 TL ve üstü

10. Ailenizle yaşadığınız şehir:

11. Ailenizle yaşadığınız yer:

Köy

İlçe merkezi

Şehir merkezi

5	Kesinlikle katılıyorum	4	Katılıyorum	3	Ne katılıyorum ne de katılmıyorum	2	Katılmıyorum	1	Kesinlikle katılmıyorum
1.									
2.									
3.									
4.									
5.									
6.									
7.									
8.									
9.									
10.									
11.									
12.									
13.									
14.									
15.									
16.									
17.									
18.									
19.									
20.									
21.									
22.									
23.									
24.									
25.									
26.									
27.									
28.									
29.									
30.									
31.									
32.									
33.									
34.									
35.									